

trenquen l'òsca», MGadea (cobla local, I, 183). *Raval-ler, -lera* Com a adjectiu no sempre se li ha donat un matis sever, car Coromines, sempre vessant de simpatia per a València, la veia, però, així, en dir-li adéu per sempre: «Una matinada d'abril / no és com tu d'alegre i gentil / --- / alhora ets tràgica i lleugera, / apassionada i ravalera, / del més violent clarobscur; / si fossis ben bé una persona, / tindries uns pits forts de dona / i un seny de verge poc madur» (1937, *Elegia de València*, O C, 1396, 4b). Sense nostàlgia, menys indulgent amb el mot, i parlant d'altra cosa. «gent ravalera», i substantivat *una ravalera* «gent baixa que sempre va de baralla», EnrValor (c 1950). Consciència pertot de la inicial *r*: fins els autors d'un pla del sistema irrigatori de Les Valls de Segó (1861): «Motor del *Rabalero*: no sé si castellanitzant en la -o, com en la -b-, però no en la inicial. *Ravalenc* o *arr-(DAg)*. (Ar)ravaló

1 Àdhuc algun cas esporàdic ross.: *lu řbál* a la Llaguna, *al řbál* partideta rústica en els afores de Sant Genís de Fontanes.

+*Ravalla* (peix), V. *rabassa* *Ravanissa*, -anell, V. *rave* *Ravantilla* 'torçó de ventre': sembla relacionat amb *REBENTAR* (< *REPENTALIA* amb imela precoç davant palatal?, *REPENTINEA* amb dissimilació?, cf el gall-port. *rebenitnha* 'accés d'ira' (a *REBENTAR*) en el qual, però, -*nha* deu ser simplement -*INA*

RAVATA, de l'àr. *řbát* 'atac contra els infidels', derivat de *râbat* 'dedicar-se amb zel a qualsevol negoci', 'amençar les fronteres enemigues'. □ I^a doc: fi segle XIII

Arabisme paral·lel al cast *rebato* i port. *rebate*, tots dos ja medievals i documentat aquell des de mj S XIII L'etimologia àrabiga, ja plantejada i suggerida per Dozy (*Gloss*, 200) i David Lopes (*RHisp* ix, 52), va ser demostrada plenament i ben documentada en la notable tesi doctoral d'Oliver Asín «Origen àrab de *rebato*, *arrobda* y sinónimos», gener 1929 (*BRAE* xv, especialment pp. 356-7 i 530): establí que són adaptacions de l'àr. *řbát* 'atac', 'combat contra els infidels', nom d'acció del verb *râbat* 'dedicar-se amb zel a qualsevol afer', 'dedicar-se a la guerra de fronteres contra els enemics de l'Islam', el qual és forma derivada del verb *râbat* 'lligar, fermar'.

També en castellà antic hi ha una forma femenina, com la catalana, *rebata*, que ja apareix en el poema del *Cid* i fou bastant usada fins a l'Arx. de Hita (*Buen Amor*, 952) és deu tractar del nom àrab d'unitat *řbâta*, que en oposició al genèric masculí, expressa sempre, segons la gramàtica àrabiga, l'objecte o el fet individual per oposició al fet abstracte, habitual o repetit (ni cal testificar-lo ni es pot dir que no estigui documentat, puix que és un fet sistemàtic de la llengua). *řbâta* 'un atac d'aqueix tipus' / *řbât* 'tals atacs com se solen practicar'. els matisos de la futura evolució semàntica en les dues llengües hi estan conformes, i també hi està el major descabdellament d'aquest mot i la seva família en la llengua veïna que en la nos-

tra Darrere *r* (i més en la proximitat de l'emfàtica *ř*) la *ř* sona molt oberta en àrab, més o menys com *e*, eventualment més i tot, i és de creure, en una fonètica com l'àrabiga tan propensa als fets d'harmonia vocàlica, que havent-hi dues *a*, en el femení *řbâta* aquesta tendència encara augmentava fins a *ř'* per on entreveiem alhora el perquè de les dues àtones de *ravata* (cf. infra en el gallec d'Alf X)

En el seu llibre va estudiar Oliver detingudament la tàctica militar dels musulmans d'Espanya, i la que amb el temps anaren desenrotllant els cristians per adaptar-se a les necessitats d'aqueixa mena de guerra. en la qual es destacaven els atacs bruscos i per sorpresa, de la cavalleria mora, seguits d'una prompta retirada (veg addicions citades en *DECH* IV, 810a31-36). S'explica que en les quasi-planures de la «Meseta» i amb un front geogràfic més ample, entre els castellans s'hagué d'imitar més aqueix sistema, que no en les grans serralades i la guerra de costes del domini català: que per això nasqué en castellà el nom de *torna-fuy*, creat en aquella llengua amb material romànic; d'aquesta existència major de la cosa com un sistema i no com a fet ocasional i per sorpresa, pogué dependre també que en castellà quedés preferit i estereotipat el nom genèric *řbât*, i en català el nomen unitatis *řbâta*

Ravata figura ja en Desclot: «lexar-vos-he assí cavallers --- qui us guardaran de *ravata*» (§ 147, *NCl* IV, 176 3) Jaume I visita a Alcaraz la filla i el gendre rei de Castella, i en la tornada els fa un atac de «torna-fuy» la cavalleria dels Zenetes. «puys tornam-nos en ves Oriola, e en la carrera haguem una poca de *ravata* de genets», Jaume I (*Cròn*, Ag, 440 10). Així és natural que es passés cada cop més a la idea d'«esvalot», 'torbació violenta, batussa, tumult que es produeix sobtadament', i tant o més entre cristians sobers i impacients que obrant-hi l'enemic, en l'avenc sobre Múrcia, posa bona guàrdia dins els seus propis campaments: «que si tort havia feyt la hu al altre, que u faessen adobar --- car per sí o per no, són les barayles en aquest món ---: si negú vol fer d'armes ni n'és desijós, Nós lo adurem a punt e a saó que n perdrà lo desig que n haurà, e tal cosa ne porien ells fer, per lur *ravata*, que tota nostra ost ne poríem Nós perdre o afo<!>lar» (Ag, 426).

En fi, ajudant-hi el caràcter per essència brusc del *řbât*, això féu, alhora, que s'arribés a la idea d'«acte fet amb precipitació tumultuosa», 'acte precipitat, prematut': «Maestre, no ns cuytem, e lexats-los cavalgar e l pla, en guisa que ns puscam nós metre entre ells e la vila, e per bé que fugen sí n haurem nós les azembles --- car moltes celades se fan, que són perdudes, en lo seti, per *ravata* d'exir», «m'és greu ço que yo veç quant se fa ab *ravata* e no bé» (íd. Ag, 433.4f, 410 6f.)

El gallec arcaic coincidí amb el català, tant en el prompte descabdellament de l'acc «rapidesa i precipitació» com en la preferència atorgada a la forma «unitatis» en -*a*. *sen ravata* «sem pressa» tradueix Mettmann «un maravilloso / mirage mui fremoso / vos